

Rozsudkem okresního soudu v Liberci ze dne 27. listopadu 1929, jímž byl obžalovaný podle § 259 čís. 3 tr. ř. zproštěn z obžaloby pro přešupek podle § 312 tr. zák., byl porušen zákon v ustanoveních §§ 312 a 68 odst. 2 tr. zák.

d ů v o d y :

Dne 26. srpna 1929 urazil obžalovaný vojenskou stráž (vojína Michala K-u) na školní střelnici ve S. H. Stráž zpozorovala na střelnici pracujícího muže (obžalovaného), kterého vyzvala, by se vzdálil. Obžalovaný však odpověděl stráži »polibte mně p . . . vy blbče!«. Rozsudkem ze dne 27. listopadu 1929 zprostil okresní soud v Liberci obžalovaného z obžaloby s tímto odůvodněním: »Na základě doznání obžalovaného ve spojení se svědeckou výpovědí Michala K-y a obsahem trestního oznámení má soud za prokázáno, že obžalovaný dne 26. srpna 1929 vojína Michala K-u, když tento nastoupil službu strážného u kobek muničního skladiště a stál na pozemku obžalovaného, urazil slovy: »Polibte mně p . . . , vy blbče!« Obžalovaný připouští možnost, že se tak vyjádřil, jak mu obžaloba klade za vinu, uvádí však, že tak učinil v rozčilení, ježto ho chtěl vojín K. z jeho pozemku vyhnati. Okresní soud jest toho názoru, že vojín není osobou v § 68 tr. zák. uvedenou.« Čin obžalovaného tvoří podle rozsudkových důvodů nanejvýš skutkovou podstatu přestupku soukromožalobní urážky na cti. Pro soukromožalobní delikt urážky na cti nečiní vojín Michal K. návrh na potrestání obžalovaného, proto soud obžalovaného zprostil. Tento rozsudek porušuje zákon. V souzeném případě urazil obžalovaný, jak rozsudek výslovně zjišťuje, vojenskou stráž; vojenská stráž jest však osobou v § 68 odst. 2 tr. zák. výslovně jmenovanou. Urážka vojenské stráže zakládá tudíž skutkovou podstatu přestupku § 312 tr. zák.

Čís. 3880.

Čest kolektivity a čest jedinců v ní sdružených jsou dva podstatně různé právní statky a nelze útok na jeden z nich pokládati beze všeho za napadení druhého.

Jde o urážku soudu (čl. V. zák. čís. 8/1863 ř. zák.), bylo-li tvrzeno, že jeho vážnost je velmi malá a že se těší »smutnému renomé«.

Nejde o urážku soudu, nýbrž o urážku jednotlivých soudců, bylo-li tvrzeno, že většina (trestních) soudců určitého soudu protokoluje, co se jim právě hodí.

O otázce imunitního práva § 9 adv. ř. jest uvažovati nejen s hlediska objektivního, nýbrž i subjektivního; toto právo nemá meze jen v přesvědčení právního zástupce, nýbrž i v zákonech.

Pokud nejsou beztrestnými urážlivé výroky právního zástupce při hájení oprávněných zájmů jeho klienta.

(Rozh. ze dne 23. května 1930, Zm I 245/30.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací uznal po ústním líčení o zmateční stížnosti generální prokuratury na záštitu zákona do rozsudku okresního soudu v Litoměřicích ze dne 21. října 1924, a do rozsudku krajského jako odvolacího soudu v Litoměřicích ze dne 14. dubna 1925, pokud jím byl rozsudek okresního soudu potvrzen — takto právem: Oněmi rozsudky, pokud jimi byl obžalovaný uznán vinným přestupkem proti bezpečnosti cti podle § 488 tr. zák. ve spojení s článkem V. zákona čís. ř. zák. 8/1863, spáchaným projevem, že velká část trestních soudců okresního soudu v Teplicích protokoluje, co se jim právě hodí, byl porušen zákon. Rozsudky ty se v onom výroku zrušují jako zmatečné a v důsledcích toho se zrušují i ve výroku o trestu a ve výrocích s tím souvisejících a věc se odkazuje k novému projednání a rozhodnutí v rozsahu tohoto zrušení na okresní soud v Litoměřicích. Zmateční stížnosti, pokud napadá ony rozsudky i v odsuzujících výrocích pro přestupek proti bezpečnosti cti podle § 491 tr. zák. ve spojení s čl. V. zákona čís. 8/1863 ř. zák. spáchaný projevem, že vážnost okresního soudu v Teplicích je tak již velmi malá, se nevyhovuje.

D ů v o d y:

Rozsudkem okresního soudu v Litoměřicích ze dne 21. října 1924 byl obžalovaný uznán vinným přestupkem proti bezpečnosti cti podle §§ 488 a 491 tr. zák. ve spojení s článkem V. zákona čís. 8 ř. zák. 1863. Přestupek § 491 tr. zák. a cit. čl. V. shledal soud v tom, že obžalovaný v podání z 1. prosince 1923 řízeném na okresní soud v Teplicích uvedl: 1. že vážnost okresního soudu v Teplicích je i tak již velmi malá a 2. že tento soud požívá smutné renomé. V tom i onom tvrzení jest podle názoru prvního soudu spatřovati obvinění okresního soudu v Teplicích z vlastností hodných opovržení bez uvedení skutečností. Přestupek § 488 tr. zák. a čl. V. cit. zák. shledal první soud v tom, že obžalovaný v podání tvrdil, že velká část trestních soudců v Teplicích protokoluje, co se jim právě hodí, čímž okresní soud v Teplicích obvinil z určitého nečestného jednání. Krajský soud v Litoměřicích jako soud odvolací rozhodnutím ze dne 14. dubna 1925 potvrdil na odvolání obžalovaného rozsudek prvního soudu, vyloučiv jen z výroku odsuzujícího pro přestupek podle § 491 tr. zák. a čl. V. cit. zák. výrok pod čís. 2 («že okresní soud v Teplicích požívá smutné renomé»). Podle názoru generální prokuratury byl rozhodnutím okresního soudu a odvolacího soudu, pokud potvrdil odsuzující výrok okresního soudu, porušen zákon; zmateční stížnosti na záštitu zákona jest však přisvědčiti jen částečně a to jen ohledně projevu o protokolaci trestních soudců, nikoli ohledně projevu o nepatrné vážnosti okresního soudu, z těchto důvodů:

I. Pokud jde především o projev obviněného, uvedený pod 1., že »vážnost (das Ansehen) okresního soudu v Teplicích jest i tak již jen velmi malá«, má za podklad podání obviněného, kterým na vyzvání okresního soudu v Teplicích v trestní věci Kateřiny G-ové pro přestupek proti bezpečnosti cti jako zástupce soukromého obžalobce odůvodňo-

val zamítnutí soudce Dra K-e, řídicího hlavní přelíčení. Jako důvod uvedl jednak nesprávný způsob jeho protokolárního zjištění svědecké výpovědi, jednak jeho projev mínění k tomu se pojící, v němž obviněný spatřoval zaujatost proti svému klientovi, a dodává na konci této stati svého podání »Es liegt durchaus im Interesse des Ansehens des Bezirksgerichtes Teplitz — das ja ohnehin schon sehr gering ist. — Dank der vielen Misstände, die sich andauernd bei ihm ereignen — dass das Kreisgericht Leitmeritz durch Stattgebung der Ablehnung erzieherisch auf die Verhandlungsleiter in Strafsachen einwirkt, damit solche Zwischenfälle endlich einmal vermieden werden«. Při tomto stavu věci jednalo se o řešení důležité otázky, zdali obžalovaný jako zástupce strany mohl činiti nárok na beztrestnost, hledíc k ustanovení § 9 advokátního řádu, a rozsudky obou stolic projevily přesvědčení, že k uhájení oprávněných zájmů strany nebylo zapotřebí poukazu k nevalné prý vážnosti okresního soudu; soud prvé stolice dodal k odůvodnění tohoto výroku jen ještě, že by soud rozhodující o zamítnutí soudce věc posoudil po stránce právní stejně i bez onoho poukazu k nevalné pověsti soudu. Je na snadě, že tento výrok okresního soudu vykazuje vadu potud, že zkoumal otázku t. zv. imunitního práva § 9 adv. ř. ovšem s hlediska objektivního, pominul však uvažovati věc i s hlediska subjektivního. Vždyť jest přihlížeti i k tomu, že právní zástupce nemůže nikdy spolehlivě věděti, které okolnosti budou míti rozhodující vliv na rozhodnutí soudu, a proto je častěji nucen uváděti i okolnosti, které jsou na pohled jen ve velmi volném vztahu k věci, o kterou jde, aniž lze říci, že tím vybočuje z rámce nutnosti; proto také je nerozhodné, objeví-li se ex post, že rozhodnutí soudu by bylo stejně dopadlo, kdyby ta či ona okolnost nebyla uvedena, a kdy tedy je patrné, že uvedení této okolnosti nemělo pro rozhodnutí žádného významu. Leč tato vada, objevující se v rozsudku okresního soudu, byla napravena rozhodnutím odvolací stolice, která uváživši jednak právo advokátů podle § 9 adv. řádu přednésti bez obalu vše, co slouží podle zákona zájmům strany a použití všech prostředků obhajovacích, pokud neodporují plné moci, svědomí a zákonu (viz důvody rozsudku druhé stolice) a uváživši dále i význam projeveného útoku, zjišťuje, že tohoto útoku nebylo k hájení oprávněných zájmů strany třeba a, že obžalovaný jako inteligentní člověk a advokát musil si toho býti vědom, a že jednal proti svému přesvědčení, tvrdiv, že pověst okresního soudu je nevalná. Zmateční stížnost na záštitu zákona doličuje v tomto směru, že ustanovení § 9 advokátního řádu, podle něhož má advokát právo přednésti bez obalu vše, co by mohlo býti podle jeho mínění straně jím zastupované na prospěch, nemůže býti pokládáno za bílý list, opravňující advokáta, by v zájmu své strany páchal beztrestné urážky nebo jiné činy, které trestní zákon prohlašuje za trestné, že však s druhé strany, má-li míti toto ustanovení vůbec nějaký význam, musí býti vykládáno tak, že i činy jinak trestné, najmě tedy i výroky urážlivé povahy mohou býti podle okolností beztrestnými, byly-li učiněny právním zástupcem k uplatnění oprávněných zájmů strany jím zastupované, při čemž pro otázku, zda může urážlivý výrok

posloužití zájmu zastupované strany a zda tedy patří k věci, čili nic, podle samého doslovu § 9 adv. ř. (podle autentického textu německého: »was er nach dem Gesetze zur Vertretung seiner Partei für dienlich erachtet...«) a podle povahy věci jest pokládati za rozhodné přesvědčení právního zástupce samého, pokud ovšem je odůvodněno okolnostmi, a že bylo proto nutno, by soud i se subjektivního hlediska obžalovaného uvažoval, zda právem pokládal za žádoucí v zájmu svého mandanta ke zdůraznění žádosti za odmítnutí soudce poukázati na zvláštní poměry u okresního soudu v Teplicích, jakož i na to, že následkem těchto poměrů vážnost tohoto soudu poklesla. Tyto vývody jest předem uvést na pravou míru potud, že podle § 9 adv. řádu tak zvané imunitní právo advokáta, přednésti vše, co podle zákona pokládá za užitečné pro stranu, nemá meze po stránce subjektivní jen v přesvědčení právního zástupce, nýbrž i v zákonech, jak jasně vyplývá z posledních slov prvního odstavce § 9 adv. řádu, a zdůrazniti, že by vývody ty mohly míti význam, kdyby tu byl jen pravoplatný rozsudek první stolice, že se však staly bezpředmětnými v souzeném případě, an rozsudek první stolice byl rozhodnutím stolice odvolací změněn a právě co do subjektivní stránky doplněn způsobem, o němž nelze tvrditi, že ve směru právním neodpovídal zákonu, najmě co do výkladu § 9 advokátního řádu, jehož celkový doslov a správný význam si odvolací soud bezvadně uvědomil.

Zmateční stížnost není však v právu ani, pokud vytýká rozsudku odvolacího soudu nejasnost, vnitřní rozpor a nedostatek důvodů. Rozpor spatřuje zmateční stížnost v tom, že, ačkoli odvolací soud je toho názoru, že uvedení závadného tvrzení v podání, o něž jde, nebylo nutné, z čehož by podle stížnosti vyplýval podle § 490 tr. zák. závěr, že obžalovaný, měl-li by přece býti beztrestným, musí dokázati pravdu svého tvrzení, přece odvolací soud v odůvodnění svého rozsudku uvažuje o tom, zda se obžalovanému podařil nabídnutý důkaz přesvědčení o pravdě. Leč z rozsudkových důvodů vysvítá, že soud, což mu nemůže býti zabráněno a což nemůže býti pokládáno ani za rozpor, podmínující zmatečnost, posuzoval věc i s toho i s onoho stanoviska, neboť pokládá důkaz pravdy za nezdařený, poněvadž skutečnosti obžalovaným tvrzené nejsou důkazem, že pověst okresního soudu v Teplicích-Šanově je skutečně špatná, a pak jaksi in eventum uvažuje i o nedostatku bezelstnosti obžalovaného, když závadný projev pronesl. Generální prokuratura vytýká dále rozsudku odvolacího soudu vadnost z toho důvodu, že odvolací soud neuvádí okolnosti jemu, jak tvrdí, známé, jichž se obžalovaný dovolává na důkaz tvrzení, že vážnost okresního soudu v Teplicích je malá, a že neuvažuje o jejich vztahu k tomu, co má jimi býti dokázáno. Tak prý mělo obzvláště býti přihlíženo ke skutečnosti, že teplotičtí advokáti viděli se v roce 1923 nuceni obrátiti se na ministra spravedlnosti podáním, v němž vyličují nepřistojnosti u tamního okresního soudu a označují poměry u tohoto soudu přímo jako »úplný rozklad, ba zhroucení úřední agendy«, jakož i k tomu, že u okresního soudu v Teplicích došlo opětovně k osobním srážkám mezi soudci a advokáty, které měly

z největší části svůj důvod ve vadném protokolování advokáty vytýkáním. Leč že odvolací soud neměl při výroku na mysli ony srážky při protokolaci, nelze vážně tvrditi vzhledem k poznámce rozsudku, že soudu okolnosti v odvolacím spise uvedené jsou známé, a právě odvolací spis o těchto okolnostech pojednává; ostatně okolnost, že se někteří soudcové okresního soudu při sepisování protokolů dostávají do rozporů s advokáty, neopravňuje ještě k povšechné paušální výtce okresnímu soudu jako veřejnému úřadu, že jeho vážnost jest již velmi malá. A co se týče dále obsahu podání na ministerstvo spravedlnosti, vztahuje se výlučně na nepostačitelné obsazení okresního soudu, najmě na nedostatek kancelářského personálu a zřízenců a na nedostatečné vybavení soudu psacími stroji, což vše má v zápětí různé nepříjemné průtahy; leč vše to nejsou nepořádnosti, jež by padaly na vrub okresního soudu, pokud se týče souboru činitelů v něm soustředěných, nýbrž jsou to veskrze nedostatky ležící mimo ingerenci okresního soudu a tímto soudem jako takovým nezaviněné; nemohou proto tvořiti důkaz správnosti výtky o velmi malé vážnosti okresního soudu, an úsudek veřejnosti o hodnotě tohoto soudu nemohl býti těmito mimo obor působnosti tohoto soudu jsoucími okolnostmi dotčen. Malá vážnost může býti sice i nezaviněná (na př. pro nouzi, nezaviněný úpadek, bezdůvodné útoky politických nebo jiných nepřátel a pod.); leč pak se měl obžalovaný na konci bodu druhého podání jasně vyjádřiti, jaké nepřístojnosti («Mistände») přivodivší velmi malou vážnost okresního soudu na mysli měl a v jakém smyslu výtku o malé vážnosti mínil. V oné povšechné formě působí závadná výtka na nepředpojaté čtenáře dojmem, že vážnost okresního soudu je velmi malá následkem nepřístojností soudem zaviněných, při čemž se čtenáři ponechává nejširší volnost, tvořiti si úsudek o tom, o jaké nepřístojnosti tu vlastně jde.

Tento výrok, jímž byl obžalovaný uznán vinným přestupkem proti bezpečnosti cti pro výtku malé vážnosti okresního soudu, není zmatečným ani, když se srovnává se srovnávanou částí rozsudku, týkající se tvrzení obžalovaného, že se okresní soud těší »smutnému renomé«. Generální prokuratura poukazuje k tomu, že výrazy »renomé« a »vážnost« jsou synonyma, při čemž výraz »renomé« ve spojitosti s přívlastkem »smutné« jest vlastně výtkou silnější než výtka velmi nepatrné vážnosti okresního soudu. Třebaže bylo v podstatě souhlasiti s názorem generální prokuratury o totožnosti výrazů »vážnost« a »renomé«, nelze si neuvědomiti jemný, avšak velmi důležitý rozdíl, záležející při projevení té a oné výtky v souzeném případě v tom, že výtka o smutném renomé byla omezena jasně a výlučně na nepřístojnosti, objevivší se u okresního soudu při protokolaci, jak způsobem každou pochybnost vylučujícím vysvítá z dodatku »in dieser Hinsicht« na konci bodu 3 pozastaveného podání obžalovaného. Tu tedy obžalovaný svou výtku omezil na určitý bod, opíral se o určité skutečnosti a nikdo nemohl býti v pochybnostech o tom, jakým směrem se tato výtka nese a o jaké návěty se onen nepříznivý úsudek o »smutném renomé« opírá. Jinak se má věc při druhé, jak již shora zdůrazněno, zcela paušálně a povšechně projevené výtce

»velmi malé vážnosti okresního soudu, přivoděné četnými stále se přiházejícími nepřístojnostmi«. V tomto doslovu a v této zcela rozlišné spojitosti odchyľují se obě výtky v souzeném případě zcela podstatně od sebe a tento rozdíl a zvláštní urážlivý význam výtky velmi malé vážnosti okresního soudu vystihl rozsudek odvolací stolice správně, vysloviv, že se u okresního soudu ovšem staly věci, které mohou jeho vážnosti býti na újmu, které však nemohou býti důkazem toho, že pověst tohoto soudu jest skutečně špatná. Bylo proto zmateční stížnost v tomto bodu jako nedůvodnou zavrhnouti.

II. Druhá část odsuzujícího výroku obou nižších stolic se týká tvrzení, že většina trestních soudců okresního soudu v Teplicích protokoluje, co se jim právě hodí. I první i odvolací soud spatřují v tomto tvrzení urážku samého okresního soudu v Teplicích a podřadují je tudíž pod ustanovení čl. V. zákona čís. 8/1863 ř. zák. Jako důvod pro tento názor uvádějí souhlasně, že v tomto tvrzení nejsou pojmenování soudcové, na které se vztahuje, pročez prý jest pokládati výtku za učiněnou okresnímu soudu samému. Odvolací soud uvádí jako další důvod, že obžalovanému nešlo v jeho podání o to, napadnouti jednotlivé osoby, nýbrž ukázati na nepřístojnosti u řečeného okresního soudu denně se vyskytující. Nebylo by prý ani možné jednotlivým trestním soudcům vystoupiti proti obžalovanému soukromou obžalobou, ani právě nejsou jmenování. Názor obou stolic odporuje zákonu. Závadným shledaný výrok mluví zcela zřetelně a nepochybně jen o většině trestních soudců okresního soudu v Teplicích. Většina trestních soudců určitého soudu není však ještě tento soud sám. Ani, kdyby byla řeč o všech trestních soudcích, ba i o všech soudcích tohoto soudu vůbec, neodůvodňovalo by to ještě o sobě závěr, že byl napaden sám soud. Zásadní otázka, o niž jde, nevztahuje se jen na soudy a na úřady, nýbrž může se vyskytnouti i u jiných hromadných osob (kolektivit), které podle zvláštního ustanovení zákona (§ 492 tr. zák.) mohou býti předmětem urážky, najmě u rodin, u spolků a u jiných korporací. Ale právě ustanovení § 492 tr. zák. ukazuje, že čest kolektivity a čest jedinců v ní sdružených jsou dva podstatně různé právní statky a že tudíž nelze útok na jeden z nich pokládati beze všeho za napadení druhého. Je sice pravda, že vážnost kolektivity — stejně jako může býti poškozena nečestnými činy svých členů — může trpěti i tím, že jsou její členové z takových činů obviněni. Ale to ještě nestačí k tomu, by útok na čest jednotlivých členů kolektivity byl pokládán za útok na kolektivitu samu. Vždyť může vážnost hromadné osoby utrpěti již tím, že i jediný jen její člen je obviněn z činu zavržení hodného, takže by se došlo touto cestou důsledně k závěru, že každý útok na čest člena určité kolektivity lze stíhati jako urážku celku, tedy k závěru, jehož neudržitelnost netřeba zvláště odůvodňovati.

Je zřejmé, že tu musí býti zvláštní okolnosti, ukazující na to, že útok na jednotlivce je objektivně i subjektivně také útokem na celek nebo naopak. Použije-li se těchto zásad, které došly uznání i v judikatuře nejvyššího soudu (srov. rozhodnutí čís. 610, 1853, 3622 sb. rak. n. s. a rozhodnutí čsl. nejv. s. sb. n. s. 2396) na souzený případ, nelze

seznaní, které zvláštní okolnosti by odůvodňovaly názor obou stolic, že jde o útok na soud sám. Lze tu pominouti subjektivní stránku, jíž se letmo dotýká odvolací soud, ana subjektivní stránka může míti význam jen, lze-li v závadném tvrzení obžalovaného po stránce objektivní spatřovati útok na soud. Po této stránce jest však uvážiti, že v tvrzení, o něž jde, je výslovně řeč jen o většině trestních soudců, tedy jen o části soudců okresního soudu v Teplicích. Nesprávné je, opírají-li obě stolice názor, že byl napaden sám soud, o skutečnost, že nebyli pojmenováni trestní soudcové, na které obviněný míří. To nemění nic na věci; proto zůstávají obviněnými — třeba jen anonymně — jen jednotliví soudcové. Neudržitelný je však další důvod odvolacího soudu, že jednotliví soudcové, nejsouce pojmenováni, nemohli uplatniti žalobní právo. Je v nauce nesporné a uznáno i judikaturou nejvyššího soudu, že v takovém případě, kde byl napaden nepojmenovaný člen určité kolektivity, je každý její člen oprávněn k žalobě. Hledíc na tuto stálou judikaturu nejvyššího soudu, nemůže býti pochybné, že každý z trestních soudců okresního soudu v Teplicích byl oprávněn podati pro ono tvrzení obžalovaného soukromou obžalobu. Důvody obou nižších stolic, o něž opírají soudy ty zjištění, že výrok, o něž tu jde, směřoval proti okresnímu soudu v Teplicích jako úřadu, neobstojí tedy již se stránky objektivní, tím méně subjektivní, a není tedy tento výrok ve skutečnosti vůbec odůvodněn. Jest tedy tento výrok obou rozsudků nejen po stránce formální zmatečný pro nedostatek důvodů, nýbrž i po stránce věcné zakládá se na nesprávném právním pojetí ustanovení čl. V. zákona čís. 8 ř. zák. z roku 1863 a § 488 tr. zák. Bylo proto v tomto bodu zmatečnými stížnostmi vyhověti; rozsudky obou stolic co do výroku, jímž byl obžalovaný uznán vinným přestupkem proti bezpečnosti cti podle § 488 tr. zák. a čl. V. cit. zák., spáchaným projevem o způsobu protokolace trestních soudců, zrušiti jako zmatečný a v důsledcích toho zrušiti i výrok o trestu a výroky s tím související a věc vrátiti okresnímu soudu v Litoměřicích, by ji znovu projednal a rozhodl v rozsahu zrušení, dbaje při tom nezrušeného výroku, odsuzujícího obžalovaného pro přestupek podle § 491 tr. zák. a čl. V. cit. zák. (bod I.).

Čís. 3881.

Proti § 10 a 27 zákona ze dne 15. července 1927, čís. 111 sb. z. a n. může jednati kdokoliv, i nesoutěžitel.

Soutěž může přicházeti v úvahu nejen ohledně určité dodávky zboží nebo práce, nýbrž i ohledně objednávek a prací již zadaných neb i budoucích.

Pojem »za účelem soutěže« vyžaduje, by tu bylo jednání, které jest na venek způsobilé sloužití účelům soutěže, a by pachatel předsevzal toto jednání v úmyslu směřujícím k soutěži.

Jednající musí chtíti přivoditi prospěch neb újmu jednoho soutěžitele v poměru k jiným soutěžitelům, po případě, je-li sám soutěžitelem, svůj prospěch na újmu jiných soutěžitelů.